

met behoud van hun gage en dat aan diegenen die na die twee maanden niet onmiddellijk passend werk zouden kunnen vinden, gedurende een periode van maximaal 44 weken een wachtgeld zou worden toegekend, dat van 100% van de gage zou dalen tot 75%. Naar de normen welke in die tijd golden, was dat een ruime regeling. Dat zij op adequate wijze uitdrukking gegeven heeft aan wat de Nederlandse zeelieden voor de Geallieerde overwinning gepresteerd hebben, zouden wij overigens niet willen beweren.

Slot

Dit hoofdstuk viel in twee gedeelten uiteen: één paragraaf waarin wij (na een inleiding over het vergaan van de 'Farmsum') een beeld trachtten te geven van wat men de oorlogsverrichtingen der Nederlandse koopvaardij zou kunnen noemen, en vier paragrafen die aan het regeringsbeleid ten aanzien van die koopvaardij gewijd waren, met inbegrip van de conflicten waartoe dat beleid heeft geleid.

Is dat geen wanverhouding?

Wij respecteren de opinie van ieder die dat zou menen. Onzerzijds hadden wij de overtuiging dat, waar meer dan achthonderd Nederlandse schepen in de vaart zijn geweest en daarvan bijna vierhonderd tot zinken zijn gebracht, het voor een algemeen werk als het onze voldoende was om, zonder al te veel in bijzonderheden af te dalen (laat staan de lotgevallen van al die schepen weer te geven), ons te beperken tot samenvattende gegevens over de prestaties van de koopvaardij en de lezer voorts een *denkbeeld* te geven van wat de opvarenden doorstonden.

Over het ten aanzien van de koopvaardij gevoerde regeringsbeleid moesten wij uitvoeriger zijn, zulks niet alleen omdat de regering en haar organen (want als zodanig dient men de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie te Londen, het Nederlands Scheepvaart Comité te New York en de directies van bewindvoering te zien) zich vijf jaar lang intensief met de koopvaardij beziggehouden hebben, maar ook omdat, dunkt ons, in dat beleid elementen naar voren zijn gekomen waaraan wij in het perspectief van de naoorlogstijd *algemene* betekenis zouden willen toekennen.

Wij denken dan aan twee elementen: aan de verbetering die aangebracht werd in de sociale positie der zeevarenden en aan de afwijzing van het denkbeeld der medezegenschap.

Wat de eerste element betreft: de positie van het lager zeevarend personeel was vóór de oorlog droevig. De oorzaken daarvan lagen niet alleen in Neder-